

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 2.5.2012
COM(2012) 196 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Europese Strategie voor een beter internet voor kinderen

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Europese Strategie voor een beter internet voor kinderen

Zoals uiteengezet in de EU-agenda voor de rechten van het kind¹, kunnen de langetermijneffecten van ontoereikende investeringen in beleid dat kinderen² betreft, verstrekende gevolgen hebben voor onze samenleving. De Digitale Agenda voor Europa³ streeft ernaar iedere Europeaan in staat te stellen gebruik te maken van digitale media maar kinderen hebben specifieke behoeften en nemen een kwetsbare positie in op het internet. Er moet dan ook worden gezocht naar aangepaste oplossingen zodat het internet een middel wordt voor kinderen om toegang te krijgen tot kennis, te communiceren, hun vaardigheden te ontwikkelen en hun vooruitzichten op een baan of inzetbaarheid te verbeteren⁴.

Kinderen komen steeds meer en op steeds jongere leeftijd in contact met het internet omdat het via steeds meer apparaten mogelijk wordt toegang te krijgen tot het internet. Er is dan ook een passende strategie nodig waarin rekening wordt gehouden met hun behoeften. Nieuwe inhoud en diensten van hogere kwaliteit moeten worden ontwikkeld die specifiek gericht zijn op kinderen. De onlineveiligheid van kinderen moet worden gewaarborgd. Uit analyses blijkt verder dat een beter en uitgebreider gebruik van het internet door kinderen de deur opent voor intensieve ontwikkeling van innovatieve online-inhoud en -diensten door bedrijven. Europese bedrijven die gebruik maken van de omvang van de interne markt, verkeren in een goede uitgangspositie om deze mogelijkheden voor groei en werkgelegenheid te benutten.

Zoals de Raad in zijn conclusies van 28 november 2011 over de bescherming van kinderen in de digitale wereld heeft onderstreept, is een combinatie van beleidsmaatregelen nodig om te kunnen zorgen voor een beter internet voor kinderen. Momenteel worden dan ook op nationaal, Europees of sectoraal niveau maatregelen uitgewerkt. Deze moeten passen in een Europese strategie die basisverplichtingen formuleert en fragmentering vermijdt. Regelgeving blijft eventueel een optie maar dient zoveel mogelijk te worden vermeden, terwijl meer flexibele instrumenten voor zelfregulering, onderwijs en sensibilisering de voorkeur verdienen.

De strategie is opgebouwd rond vier elkaar versterkende pijlers: 1) bevorderen van kwalitatief hoogwaardige online-inhoud voor jonge kinderen; 2) zorgen voor meer sensibilisering en sensibilisering; 3) creëren van een veilige online-omgeving voor kinderen; en 4) bestrijden van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen. De strategie stelt een reeks maatregelen voor die de Commissie, de lidstaten en de gehele waardeketen van de bedrijfswereld moeten nemen.

¹ COM(2011) 60 definitief.

² In deze context wordt met de term "kinderen" verwezen naar personen onder de 18 jaar overeenkomstig het VN-verdrag inzake de rechten van het kind.

³ COM(2010) 245 definitief/2.

⁴ Hoofdprioriteiten van de EU-strategie "e-vaardigheden voor de eenentwintigste eeuw" COM(2007) 496.

1. WAAROM NU EEN EUROPESE STRATEGIE?

1.1. Nieuwe mogelijkheden voor kinderen en voor bedrijfsontwikkeling

Hoewel bij het ontwerp van het internet niet specifiek werd uitgegaan van kinderen, maakt 75% van de kinderen in de leeftijd van 6 tot 17 jaar in Europa volgens hun ouders gebruik van het internet⁵ en verklaren kinderen in de leeftijdsgroep van 15 en 16 jaar dat zij op elfjarige leeftijd voor het eerst online gingen. Ter vergelijking, kinderen in de leeftijdsgroep van 9 en 10 jaar verklaren dat zij over het algemeen al op zevenjarige leeftijd online gingen. 33% van de kinderen in de leeftijdsgroep van 9-16 jaar die online gaan, zegt hiervoor gebruik te maken van een mobiele telefoon of een handapparaat⁶.

Kinderen hebben specifieke behoeften en zijn bijzonder kwetsbaar en met dat onderscheid moet rekening worden gehouden. Het internet en ICT bieden kinderen tal van mogelijkheden om te spelen, te leren, te innoveren en te creëren, te communiceren en zich uit te spreken, samen te werken en een rol te spelen in de samenleving, zich meer bewust te worden van de wereld om hen heen, en om fundamentele vaardigheden te ontwikkelen en hun rechten uit te oefenen⁷. Ze hebben echter ook bescherming nodig.

Door rekening te houden met de behoeften van kinderen kunnen ook nieuwe afzetmarkten worden aangeboord. Volgens de verwachtingen zal de wereldmarkt voor digitale inhoud in 2012 meer dan 113 miljard euro vertegenwoordigen⁸. De marktwaarde van mobiele toepassingen, die momenteel 5 miljard euro bedraagt, zal in 2015 vermoedelijk oplopen tot 27 miljard euro, voornamelijk door spelletjes en wereldwijd meer dan 5 miljard mobiele abonnementen. Volgens prognoses zal de markt voor videospelen wereldwijd meer dan 62 miljard euro bereiken⁹. Door de sterke toename van tablets, smartphones en laptops, die erg in trek zijn bij kinderen, ontstaat er een enorm marktpotentieel voor interactieve creatieve en educatieve online-inhoud zowel voor jonge kinderen als voor tieners. Online- en mobiele apps en spelletjes bieden ongekennde commerciële mogelijkheden, met name voor kmo's en ontwerpers, omdat zij rechtstreeks contact krijgen met potentiële gebruikers/klanten. Kinderen kunnen online zelf inhoud creëren en een bedrijf starten.

⁵ Flash Eurobarometer 2008.

⁶ Bron: Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K: Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full findings. (2011) (samengesteld in het kader van het EU-project KidsOnline II).

⁷ Zoals uiteengezet in de EU-agenda voor de rechten van het kind (COM(2011) 60 definitief), die algemene beginselen formuleert om ervoor te zorgen dat de EU-maatregelen een voorbeeldfunctie vervullen wat betreft de naleving van het Handvest van de grondrechten en van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind. Als onderdeel van de EU-Agenda voor de rechten van het kind heeft de Commissie de Kids' Corner online opgezet (<http://europa.eu/kids-corner/>) en een Europese website over de rechten van het kind gelanceerd (<http://ec.europa.eu/0-18/>).

⁸ http://www.tavess.com/DigitalContentDelivery_June11.php. Extract van 20.3.2012. Alle in dollars uitgedrukte bedragen zijn omgezet in euro's tegen de koers van 20.3.2012.

⁹ Online-editie van The Economist, opgevraagd op 20.3.2012. Alle in dollar uitgedrukte bedragen zijn omgezet in euro tegen de koers van 20.3.2012
<http://www.economist.com/node/21541161?frsc=dg%7Cb>

1.2. Bestaande tekortkomingen en problemen

1.2.1. Fragmentering van de markt

Zoals blijkt uit een verslag van de Commissie¹⁰ over de manier waarop de bestaande aanbevelingen met betrekking tot de veiligheid van kinderen in de lidstaten worden uitgevoerd, wordt in het algemeen steeds meer gedaan om de digitale problematiek aan te pakken, maar de maatregelen zijn nog ontoereikend. De lidstaten voeren ieder een ander beleid, en kiezen voor regelgeving of juist voor zelfregulering – bijvoorbeeld ten aanzien van ouderlijk toezicht, inhoudsbeoordeling en het melden van schadelijke en illegale inhoud.

In het VK hebben internet service providers (ISP's) een gedragscode¹¹ vastgesteld die pleit voor een "actieve keuze"¹², waarbij elke ISP zelf kan bepalen of hij deze al dan niet toepast: in Frankrijk zijn ISP's verplicht gratis software voor ouderlijk toezicht te verschaffen: in Duitsland kan aan software voor jeugdbescherming een kwaliteitslabel worden verleend om de toegang van kinderen tot websites met schadelijke inhoud te voorkomen. In andere landen bestaan dergelijke regelingen niet.

Duitsland kent eveneens een zelfreguleringskader dat providers de mogelijkheid biedt verschillende soorten online-inhoud zoals video's, websites of onlinespelletjes te classificeren. In het Verenigd Koninkrijk was een van de aanbevelingen van het verslag-Bailey¹³ muziekvideo's te voorzien van een leeftijdsclassificatie. In andere landen ontbreekt een dergelijke inhoudsbeoordeling.

Gedragscodes werden ook in Finland - voor sociale media - en in België - voor een grotere groep van providers - opgesteld.

In sommige landen als het VK, Spanje, Italië of Tsjechië worden verschillende mechanismen voor het melden van schadelijke en illegale inhoud of gedragingen ingevoerd met steun van de verschillende belanghebbenden zoals politie, ngo's of het bedrijfsleven.

Hoewel deze maatregelen mogelijk een positieve impact hebben op de nationale markten en gebruikers, kan de fragmentering van de markt hierdoor nog verder toenemen en kunnen er obstakels ontstaan voor met name Europese providers, alsook voor kmo's die niet over de middelen beschikken om in andere landen telkens te voldoen aan andere eisen waardoor zij niet kunnen profiteren van de interne digitale markt. Tegelijkertijd is het duidelijk dat kinderen in Europa niet allemaal op dezelfde wijze bewust worden gemaakt en bescherming genieten.

¹⁰ Bescherming van de kinderen in de digitale wereld (COM(2011) 556 definitief).

¹¹ Code of Practice on Parental controls ondertekend door BT, Talk Talk, Virgin Media end Sky http://www.productsandservices.bt.com/consumer/assets/downloads/BT_TalkTalk_Sky_Virgin_Code_of_Practice_28_Oct.pdf

¹² Dit houdt in dat klanten bij aankoop wordt gevraagd of zij ouderlijk toezicht willen en dat dit hun gratis wordt aangeboden.

¹³ <http://www.education.gov.uk/inthenews/inthenews/a0077662/bailey-review-of-the-commercialisation-and-sexualisation-of-childhood-final-report-published>

1.2.2. Falen van de markt om in heel Europa beschermende maatregelen te nemen en kwalitatief hoogwaardige inhoud te verschaffen

Uit investeringsoogpunt worden kinderen nog steeds niet beschouwd als een interessante doelgroep. Het integreren van beschermende instrumenten in apparatuur of diensten (zoals ouderlijk toezicht) zodat ouders erop kunnen toezien dat hun kinderen veilig en verantwoordelijk online actief zijn, wordt vaak gezien als extra kosten. Bedrijven stellen zich dan ook vaak terughoudend op om dergelijke instrumenten te ontwikkelen en in te voeren als zij niet zeker zijn of de markt voldoende groot is om hun investeringen te rechtvaardigen.

Benchmarking van systemen voor ouderlijk toezicht¹⁴ laat zien dat de meeste instrumenten alleen doeltreffend zijn in het Engels. Nieuwe apparaten brengen echter ook nieuwe problemen met zich: weinig instrumenten zijn geschikt voor spelconsoles, tablets en gsm's – en het is nu net met deze apparatuur dat kinderen steeds meer het internet op gaan. Gebruikers die via hun gsm of tablet inhoud opvragen door gebruik te maken van een app in plaats van een browser, staan helemaal in de kou.

Tegelijkertijd is kwalitatief hoogwaardige inhoud schaars. Volgens een pan-Europees onderzoek¹⁵ is slechts 32% van de kinderen in de leeftijdsgroep van 9-12 jaar van mening dat er online genoeg "leuke dingen" zijn voor kinderen in hun leeftijdsgroep¹⁶.

Bij apps wordt voor het beoordelen van inhoud gebruik gemaakt van systemen die niet specifiek zijn ontwikkeld voor de Europese markt en gebruikers.

1.2.3. Risicobeheer om het vertrouwen in diensten en inhoud te versterken

Onderzoek in Europa wees uit dat de risico's, ondanks belangrijke verschillen tussen de landen onderling, vrijwel identiek zijn in elk land¹⁷. In 2010 waren 4 op de 10 kinderen in Europa volgens eigen zeggen al in aanraking gekomen met een van de volgende risico's: onlineconversaties met iemand die zij nooit in levende lijve hadden ontmoet, het bekijken van door gebruikers gegenereerde inhoud waarin anorexia, zelfverminking, drugsgebruik of zelfmoord wordt aangeprezen, het bekijken van seksuele beelden online, misbruik van persoonsgegevens, ontmoetingen offline met personen die zij eerst online leerden kennen, of de gevolgen van cyberpesten¹⁸. Ook doen zich nieuwe trends voor zoals de verspreiding van met een gsm gemaakte foto- of filmbeelden van kinderen die fysiek worden aangevallen¹⁹ of

¹⁴ De Commissie financiert de SIP Bench Studie voor een deskundige evaluatie van producten, instrumenten en diensten evalueren waarmee gebruikers controle kunnen uitoefenen op de toegang van kinderen tot ongepaste online-inhoud.

¹⁵ Zie voetnoot 6.

¹⁶ Samen met de Safer Internetcentra in België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, IJsland, Italië, Letland, Nederland, Polen, Portugal, Slovenië, Spanje en Tsjechië heeft de Commissie in 2011 een pan-Europese wedstrijd uitgeschreven voor kwalitatief hoogwaardige online-inhoud voor kinderen. Deelname was mogelijk in twee categorieën: door volwassenen gecreëerde inhoud en door tieners gecreëerde inhoud. Het aantal in de eerste categorie ingediende bijdragen liep sterk uiteen in de deelnemende landen, variërend van 3 providers in Portugal, 6 in Italië en 7 in Slovenië tot 84 in Polen, 92 in Duitsland en 200 in Nederland.

¹⁷ Bron: Livingstone, S., & Haddon, L.: EU KidsOnline Final Report (2009), samengesteld in het kader van het EU-project KidsOnline I.

¹⁸ Bron: Brian O'Neill, Sonia Livingstone, Sharon McLaughlin "Final recommendations for policy, methodology and research", 2011, samengesteld in het kader van het EU-project KidsOnline II.

¹⁹ Gewoonlijk bekend onder de term "happy slapping".

het ontvangen en versturen van seksuele beelden/boodschappen van en naar leeftijdsgenoten²⁰.

Nieuwe diensten die gevolgen kunnen hebben voor de privacy, zoals geolocalisatie, raken steeds meer in zwang. Ook online adverteren neemt een vlucht en kinderen hebben nog niet het vermogen ontwikkeld om daar kritisch mee om te gaan²¹.

Het internet wordt nu ook gebruikt om slachtoffers te lokken voor de mensenhandel en om hun diensten (ook die van kinderen) aan te bieden²². Het internet leent zich eveneens voor de gemakkelijke verspreiding van materiaal over kindermisbruik. Hoewel dit geen verband houdt met het internetgebruik door kinderen, is dit wel een probleem waarvan kinderen het slachtoffer kunnen worden. Volgens de Internet Watch Foundation (IWF) bevindt 40% van de webadressen (de locatie van de hosting provider) die gebruikt worden voor kindermisbruik, zich in Europa en Rusland. Beelden van seksueel misbruik van kinderen worden nu ook online verspreid via andere kanalen dan websites (bijv. peer-to-peer netwerken). Omdat het internet geen grenzen kent en beelden van kindermisbruik illegaal zijn in heel Europa, zijn Europese maatregelen op dit gebied noodzakelijk.

1.2.4. Gebrek aan vaardigheden

Hoewel 90% van de banen in alle sectoren tegen 2015 naar verwachting technische vaardigheden zullen vergen; verklaart 25% van de jongeren in Europa te beschikken over "een hoog niveau van basisinternetvaardigheden (zoals het gebruik van het internet om te telefoneren, een webpagina te creëren, het gebruik van 'peer-to-peer file sharing' (uitwisseling van bestanden zonder centrale server))²³. Onderzoek heeft uitgewezen dat kinderen in Europa veel te weinig digitale vaardigheden bezitten ondanks de heersende opvatting dat zij de "digitale generatie" vormen. 38 % van de kinderen in de leeftijd van 9-12 jaar in Europa die gebruik maken van het internet, verklaart bijvoorbeeld over een persoonlijk profiel op een sociale netwerksite te beschikken maar slechts 56% van de 11-12-jarigen zegt te weten hoe zij hun privacy-instellingen kunnen wijzigen²⁴. Uit onderzoek blijkt tevens een verband tussen de digitale vaardigheden en onlineactiviteiten²⁵. Door het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van veiligheid kunnen wellicht ook vaardigheden in verband met andere onlineactiviteiten worden aangemoedigd.

2. EEN NIEUW ECOSYSTEEM: EEN EUROPESE STRATEGIE VOOR EEN BETER INTERNET VOOR KINDEREN

De afgelopen paar jaar zijn op Europees niveau een aantal beleidsmaatregelen ontwikkeld ten behoeve van kinderen. Deze waren in veel gevallen echter toegespitst op specifieke aspecten,

²⁰ Gewoonlijk bekend onder de term "sexting".

²¹ OESO (2011) "The protection of children online: Risks faced by children online and policies to protect them", OECD Digital Economy Papers, No 179, OECD Publishing

²² Zie het Europol-verslag Organised Crime Threat Assessment 2011 en het onderzoek van de Raad van Europa over Misuse of the Internet for the recruitment of victims of trafficking in human beings, 2007.

²³ Factsheet E-vaardigheden: http://eskills-week.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=6f0a6d8e-49e7-42ac-8f2b-f5adba460afc&groupId=10136

²⁴ Bron: Livingstone, S., Ólafsson, K. & Staksrud, E.: Social Networking, Age and Privacy (2011), opgesteld in het kader van het project EUKidsOnline II.

²⁵ Zie voetnoot 6.

bijv. mediakanalen²⁶ of technologische platforms²⁷ en maken nog geen deel uit van een samenhangend kader. In het EU-beleid wordt nog onvoldoende rekening gehouden met het feit dat kinderen een bijzondere doelgroep voor het internet vormen en een nieuw op hen afgestemd ecosysteem nodig hebben. Europa heeft een strategie nodig om fragmentering van de markt te voorkomen en een veiligere, meer verrijkende online-omgeving te creëren voor alle kinderen in de EU.

Voorgesteld wordt een reeks instrumenten rond wetgeving, zelfregulering en financiële steun met elkaar te combineren. Regelgeving wordt niet uitgesloten maar de voorkeur gaat uit naar zelfregulering, dat geldt als het meest flexibele kader om op dit gebied tastbare resultaten te bereiken. Dit moet wel een dynamisch proces zijn dat antwoorden geeft op nieuwe uitdagingen zoals technologische convergentie²⁸ en dat passende mechanismen verschaft voor benchmarking en onafhankelijk toezicht. De Commissie zal tevens maatregelen financieren in het kader van het "Safer internet programme"²⁹ (2009-2013), de "Connecting Europe Facility"³⁰ en "Horizon 2020" vanaf 2014³¹.

²⁶ Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten); Aanbeveling 98/560/EG van de Raad van 24 september 1998 betreffende de ontwikkeling van de concurrentiepositie van de Europese industrie van audiovisuele en informatiediensten door de bevordering van nationale kaders teneinde een vergelijkbaar en doeltreffend niveau van bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid te bereiken; Aanbeveling 2006/952/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid en het recht op weerwoord in verband met de concurrentiepositie van de Europese industrie van audiovisuele en informatiediensten.

²⁷ Het door de exploitanten van mobiele netwerken ondertekende "Europees kader voor veiliger GSM-gebruik bij tieners en kinderen" laat zien dat deze vastbesloten zijn mechanismen voor controle op de toegang te verschaffen, meer te doen aan bewustmaking en educatie, de classificatie van commerciële inhoud toe te passen en illegale inhoud op producten van de "mobiele community" of op het internet te bestrijden. In de door de providers van sociale netwerken ondertekende "Safer Social Networking Principles for the EU" verbinden deze zich ertoe het publiek meer bewust te maken van veiligheidsboodschappen, te zorgen voor op de leeftijd afgestemde diensten, gebruikers door middel van instrumenten en technologie te responsabiliseren, hen eenvoudig te gebruiken mechanismen voor rapportage te verschaffen, op meldingen van illegale inhoud of illegaal gedrag te reageren, beveiliging van persoonsgegevens en privacy mogelijk maken en aan te moedigen, alsmede te onderzoeken op welke wijze illegale of verboden inhoud of gedragingen kunnen worden beoordeeld; "PEGI" is een pan-Europese overeenkomst voor een leeftijdsclassificatie van computer- en videospelletjes, dat 30 Europese landen bestrijkt.

²⁸ Zelfregulering zal aanvankelijk voortbouwen op de "coalitie om het internet een betere plaats te maken voor kinderen". Deze dankzij de Commissie tot stand gekomen coalitie geniet steun van grote bedrijven die actief zijn in Europa in alle bedrijfssectoren en die zich willen inzetten voor de tenuitvoerlegging van vijf concrete maatregelen vóór december 2012.

²⁹ Besluit nr. 1351/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 tot vaststelling van een meerjarenprogramma van de Gemeenschap betreffende de bescherming van kinderen die het internet en andere communicatietechnologieën gebruiken.

³⁰ De Connecting Europe Facility (CEF) is opgericht in het kader van het Meerjarig Financieel kader – Een begroting voor Europa 2020 (COM(2011) 500, delen I en II); voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de Connecting Europe Facility, COM(2011) 665; hierbij wordt niet afgedaan aan het eindbesluit en de definitieve bedragen van de voorstellen voor de CEF en het meerjarig financieel kader van de EU en wordt rekening wordt gehouden met de bredere politieke context van de strategie voor Europa 2020.

³¹ Het EU-Kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, onverminderd het eindbesluit en de definitieve bedragen voor het voorstel voor Horizon 2020 en het Europese meerjarig financieel kader, rekening houdend met de bredere politieke context van de Europa 2020-strategie.

2.1. Kwalitatief hoogstaande online-inhoud voor kinderen en jongeren

De productie van kwalitatief hoogstaande online-inhoud voor kinderen en jongeren komt niet alleen ten goede aan kinderen en jongeren maar ook aan de ontwikkeling van de digitale interne markt. Deze strategie omvat twee actieterreinen die onderling nauw met elkaar verweven zijn en alleen resultaat kunnen opleveren indien ze tegelijkertijd worden uitgevoerd.

2.1.1. *Productie van creatieve en educatieve online-inhoud voor kinderen bevorderen.*

Jonge kinderen hebben "onlinespeelpleinen" nodig waar ze zowel kunnen leren als spelen; voor tieners zijn creatieve en educatieve spelletjes die hun verbeelding stimuleren en hen leren positief gebruik te maken van het internet, zinvol. Bovendien vindt de moderne technologie steeds meer ingang in het onderwijs op school voor alle leeftijdsgroepen. Interactief leren kan creativiteit en kritisch denken bevorderen. Om dit te vergemakkelijken moet de productie worden gestimuleerd van inhoud die de ontwikkeling van zowel kinderen als die van een Europese digitale interne markt steunt. Sommige lidstaten zoals Duitsland hebben initiatieven gelanceerd om de productie en ruimere verspreiding te stimuleren van inhoud van goede kwaliteit voor kinderen die voldoet aan specifieke criteria en/of normen.

2.1.2. *Positieve online-ervaringen voor jonge kinderen bevorderen*

De meeste jongeren houden zich online meer bezig met consumeren dan creëren. Men wil dan ook een creatief en positief gebruik van het internet aanmoedigen waarmee jongeren niet alleen hun digitale vaardigheden kunnen ontwikkelen maar ook kunnen werken aan hun eigen ontwikkeling en hun wereld op een veilige, creatieve manier kunnen vormgeven, zich kunnen integreren in "communities" en actief kunnen deelnemen aan een participatieve samenleving. Dit zou tevens kunnen leiden tot technologische innovatie en jonge ondernemingen die bijdragen aan de digitale interne markt.

De **Commissie** gaat

- steun verlenen aan interoperabele platforms voor instrumenten die toegang tot op de leeftijd afgestemde inhoud moeten verlenen (bijvoorbeeld witte lijsten³² of kindvriendelijke browsers), rekening houdend met het aspect van voortdurende kwaliteitscontrole;
- innovatie op het gebied van creatieve inhoud door en voor kinderen stimuleren door steun aan projecten en initiatieven zoals "Best Children's Online Content".

Het bedrijfsleven moet

- doelgerichte, interactieve inhoud van hoge kwaliteit voor kinderen ontwikkelen en aanbieden die hun creativiteit aanmoedigt en hen helpt te leren;
- initiatieven op dit gebied afkomstig van kinderen zelf, van scholen of ngo's financiële en/of technische steun verlenen.

De lidstaten moeten

- hun steun afstemmen op die van de Commissie en actief initiatieven bevorderen die gericht zijn op het creëren van online-inhoud van hoge kwaliteit voor kinderen;
- met steun van de Commissie, hun activiteiten op dit gebied onderling coördineren en normen bepalen voor de kwaliteit van online-inhoud voor kinderen³³.

³² Deze term verwijst in deze context naar een gecontroleerde lijst van websites die online-inhoud van hoge kwaliteit voor kinderen verschaft. De lijst zou worden opgesteld en bijgehouden door specialisten op dit terrein (van overheid en/of privésector) in antwoord op suggesties van sites van gebruikers of rechtstreekse toepassingen van bedrijven, bijv. het Duitse initiatief fragfinn.

³³ In het kader van het Safer Internet Programme is in 2010 een inventaris opgemaakt van richtsnoeren voor het produceren en aanbieden van online-inhoud voor kinderen en jongeren.

2.2. Meer sensibilisering en responsabilisering

Kinderen, hun ouders, verzorgers en leraren moeten zich bewust zijn van de risico's waaraan kinderen online kunnen worden blootgesteld, en moeten bekend zijn met de instrumenten en strategieën om hen te beschermen of weerbaar te maken tegen deze risico's. Kinderen moeten hun kritisch denken en digitale en mediageletterdheid ontwikkelen om een actieve bijdrage te kunnen leveren aan een participatieve maatschappij. Zij hebben toegang krijgen tot en advies over hoe het gebruik van op hun leeftijd afgestemde instrumenten waarmee zij zich veilig en verantwoordelijk online kunnen bewegen. Acties voor bewustmaking en versterking van de weerbaarheid moeten de klemtoon leggen op het ontwikkelen van zelfbescherming en eigen verantwoordelijkheid van kinderen in een onlineomgeving

2.2.1. Digitale en mediageletterdheid³⁴ en voorlichting over onlineveiligheid in scholen

Digitale- en mediageletterdheid en vaardigheden zijn van vitaal belang voor het internetgebruik van kinderen. Omdat kinderen al op zeer prille leeftijd gebruik maken van het internet is het noodzakelijk dat al zeer vroeg een begin wordt gemaakt met voorlichting over onlineveiligheid, dat strategieën voor de tenuitvoerlegging worden aangepast aan de verschillende behoeften en aan de mate van zelfstandigheid van jonge kinderen en tieners. Scholen zijn het best geplaatst om de meeste kinderen te kunnen bereiken, ongeacht leeftijd, inkomen of achtergrond, en andere doelgroepen voor boodschappen over internetveiligheid aan te spreken, zoals leerkrachten en (onrechtstreeks) ouders. Onlineveiligheid maakt momenteel in 23 landen in heel Europa als apart thema deel uit van het lesprogramma³⁵ maar wordt als gevolg van ontoereikende onlineleermiddelen nog onvoldoende in de praktijk onderwezen. Ook in de Digitale agenda voor Europa wordt gepleit voor onderricht in onlineveiligheid in scholen.

De lidstaten moeten

- meer vaart zetten achter de tenuitvoerlegging van strategieën om onderricht in onlineveiligheid vóór 2013 in het schoolprogramma op te nemen;
- de informele educatie over onlineveiligheid verbeteren en zorgen voor een onlineveiligheidsbeleid op scholen en passende lerarenopleidingen;
- publiek-private samenwerking steunen om de hierboven beschreven doelstellingen te verwezenlijken.

De **Commissie** zal

- steun verlenen voor het vaststellen en uitwisselen van beste praktijken tussen de lidstaten op het gebied van formeel en informeel onderwijs over onlineveiligheid, voor het aanmaken van passende educatieve inhoud en voor het oprichten van publiek-private partnerschappen om kinderen, ouders, leerkrachten en verzorgers te bereiken;
- een specifieke module ontwikkelen in het kader van Europass voor ICT-competentie en de indicatoren verbeteren voor het gebruik en de impact van ICT in het onderwijs.

http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/competition/final_draft.pdf

³⁴ In haar mededeling aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - Een Europese aanpak van mediageletterdheid in de digitale omgeving (COM(2007) 833) en haar aanbeveling van 20 augustus 2009 betreffende mediageletterdheid in de digitale omgeving voor een meer concurrerende audiovisuele en inhoudindustrie en een inclusieve kennismaatschappij, stelt de Commissie een Europese aanpak van mediageletterdheid in de digitale omgeving voor (C(2009) 6464).

³⁵ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/121EN.pdf

Het bedrijfsleven moet

- publiek-private partnerschappen aangaan om voortbouwend op bestaande initiatieven³⁶ de ontwikkeling van interactieve instrumenten en platforms met educatief en voorlichtingsmateriaal voor leerkrachten en kinderen te ondersteunen.

2.2.2. Meer sensibilisering en participatie van de jeugd

Goede praktijken moeten in bredere kring worden toegepast zodat bewustmakingscampagnes voortdurend alle kinderen, ouders, leraren en verzorgers in de hele EU bereiken³⁷. Bij bewustmakingsstrategieën moet rekening worden gehouden met het verschil in ontwikkeling van jonge kinderen en tieners en moet met name aandacht worden besteed aan de groep van de jongste en de meest kwetsbare kinderen, met inbegrip van kinderen met leermoeilijkheden of een verstandelijke handicap. Tegelijkertijd is een belangrijke rol weggelegd voor educatie door leeftijdsgenoten waarbij kinderen van alle leeftijden bewust worden gemaakt van hun onlinerechten en -verantwoordelijkheden.

De **Commissie** gaat

- vanaf 2014 de oprichting financieren van een interoperabele EU-diensteninfrastructuur ter ondersteuning van de Safer Internet Centra, die informatie en bewustmakingsinstrumenten verschaft over onlineveiligheid en een platform biedt voor participatie van de jeugd. Een dergelijk platform omvat tevens benchmarks voor de uitwisseling van beste praktijken³⁸;
- het Europees jongerenportaal moderniseren, overeenkomstig de EU-jongerenstrategie³⁹ om een veilige en dynamische virtuele omgeving te creëren waar de jeugd informatie kan uitwisselen. Dit moet het referentiepunt worden waar jongeren terecht kunnen voor informatie van goede kwaliteit over studie, werk, vrijwilligerswerk, jeugduitwisselingen, cultuur, creativiteit, gezondheid en andere aan de jeugd gerelateerde kwesties in heel Europa en voor onlineparticipatie van de jeugd zodat alle Europese jongeren, ook kansarmen, worden bereikt.

De **lidstaten** moeten

- hun steun voor bewustmaking op nationaal niveau afstemmen op die van de Commissie;
- kinderen meer betrekken bij het op touw zetten van nationale campagnes en/of wetgeving die gevolgen heeft voor hun onlineactiviteiten;
- hun steun aan de nationale jeugdpanels afstemmen op die van de Commissie.

Het **bedrijfsleven** moet zijn sensibiliseringsactiviteiten uitbreiden door

- financiële en technische steun te verlenen aan ngo's en onderwijsinstanties voor de ontwikkeling van hulpmiddelen;
- voorlichtingsmateriaal te verspreiden onder zijn klanten bij verkooppunten of via onlinekanalen.

³⁶ Bijvoorbeeld www.teachtoday.eu

³⁷ Tevens voortbouwend op bestaande inspanningen zoals de Europese e-vaardighedenweek.

³⁸ Mits de daarvoor vereiste wetgeving wordt goedgekeurd.

³⁹ COM(2009) 200 definitief en de Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018).

2.2.3. *Gebruikers simpele en degelijke instrumenten verschaffen om misbruik te melden*

Om kinderen in staat te stellen zich te verweren tegen risico's als cyberpesten of kinderlokkerij (grooming)⁴⁰, moeten alle onlinediensten en apparatuur in de EU worden voorzien zijn van krachtige mechanismen om inhoud en contacten te melden die mogelijk schadelijk zijn voor kinderen.

Deze mechanismen sluiten aan op het streven het de burger eenvoudiger te maken cybercriminaliteit te melden, met name in verband met het opzetten van het netwerk van nationale signaleringsplatforms voor cybercriminaliteit en het toekomstige Europees centrum inzake cybercriminaliteit⁴¹.

Tegelijkertijd vormen ze een aanvulling op de 116-hulplijnen die vermiste kinderen en hun ouders hulp en ondersteuning bieden⁴² omdat onlinegeweld tegen kinderen in sommige gevallen de reden is waarom ze van huis weglopen.

De *bedrijfssector* moet

- samen met de betrokken nationale actoren een mechanisme opzetten en in de hele EU invoeren dat kinderen die gebruik maken van zijn diensten de mogelijkheid biedt om schadelijke inhoud en schadelijk gedrag te melden. Dit mechanisme moet zichtbaar zijn, makkelijk te vinden, herkenbaar, toegankelijk voor iedereen en beschikbaar telkens wanneer een kind online gaat. Het moet gebruik maken van duidelijke en eenduidige categorieën voor het melden van gevallen en beschikken over een duidelijke administratieve infrastructuur voor een snelle en doeltreffende afhandeling van de meldingen. Meldingen moeten worden behandeld in overeenstemming met de geldende wetgeving inzake databescherming.

De *Commissie*

- gaat de samenwerking tussen de bij de pan-Europese zelfreguleringsovereenkomsten betrokken bedrijven en de Safer Internet-hulplijnen bevorderen;
- bekijkt welke regelgevende maatregelen mogelijk zijn wanneer het initiatief van de bedrijfswereld faalt;
- blijft toezien op de correcte tenuitvoerlegging van de universeledienstrichtlijn wat betreft de verplichting van de lidstaten om te zorgen voor operationele 116000-hulplijnen en zal financiële steun verlenen voor de opzet en exploitatie van hulplijnen voor vermiste kinderen.

De *lidstaten* moeten

- de nodige steun verlenen om meldmechanismen op te zetten en in werking te stellen, vooral indien samenwerking nodig is met partners zoals hulplijnen en rechtshandavingsinstanties;
- toezien op de doelmatige werking van deze mechanismen op nationaal niveau;
- ervoor zorgen dat de 116000 hulplijnen operationeel worden.

⁴⁰ Onder kinderlokkerij verstaat men handelingen die doelbewust zijn ondernomen om vriendschap te sluiten of een emotionele band aan te gaan met een kind om het voor te bereiden op seksuele activiteit of seksuele uitbuiting.

⁴¹ COM(2012) 140 definitief.

⁴² Beschikking van de Commissie van 15 februari 2007 inzake het reserveren van de nationale nummerreeks die begint met 116 voor geharmoniseerde nummers voor geharmoniseerde diensten met een maatschappelijke waarde; Richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Universeledienstrichtlijn).

2.3. Een veilige onlineomgeving creëren voor kinderen

Naast uitbreiding van responsabilisering en educatie moet ook gezorgd worden voor bescherming. Kinderen zien namelijk niet altijd de potentiële risico's die zij online lopen en/of beseffen niet altijd welke gevolgen hun handelen kan hebben. Wanneer zij worden blootgesteld aan schadelijk gedrag of schadelijke inhoud, kan dit echter leiden tot pijnlijke online-ervaringen of risico's in de offline wereld. Maatregelen die voorkomen dat kinderen in aanraking komen met dit soort inhoud of gedrag zijn dan ook noodzakelijk. De voorgestelde maatregelen zijn gericht op zowel jongere kinderen als tieners omdat kinderen van verschillende leeftijden op verschillende wijze gebruik maken van nieuwe technologieën en het onmogelijk is een formaat te vinden dat geschikt is voor alle kinderen of voor hun onlineveiligheid. Waar nodig wordt vermeld of er een specifieke op de leeftijd afgestemde aanpak is.

2.3.1. Aan de leeftijd aangepaste privacyinstellingen

Hoewel geen enkele gebruiker ooit gevrijwaard blijft van privacyrisico's, vormen kinderen een bijzondere kwetsbare groep. Met name zeer jonge kinderen weten niet hoe ze de privacyinstellingen moeten veranderen en beseffen niet welke gevolgen hun acties kunnen hebben zodat ze een eenvoudig doelwit vormen voor kinderlokkerij of hun onlinereputatie in gevaar brengen. De standaardinstellingen met betrekking tot privacy moeten voor kinderen dan zo veilig mogelijk worden geregeld.

De bedrijfssector

- moet als standaardinstelling transparante, aan de leeftijd aangepaste privacysettings invoeren⁴³, met duidelijke informatie en waarschuwingen voor minderjarigen met betrekking tot de gevolgen die zich kunnen voordoen indien zij hun standaard ingestelde privacysettings veranderen, en met contextuele informatie over het niveau van privacybescherming voor elk stukje informatie dat bij het opmaken van een onlineprofiel moet of kan worden gevraagd;
- moet technische middelen voor elektronische identificatie en authenticatie invoeren.

De Commissie

- heeft een nieuw voorstel van verordening inzake gegevensbescherming ingediend waarin specifiek rekening wordt gehouden met de privacy van kinderen en waarin het "recht om te worden vergeten" wordt ingevoerd;
- is voornemens in 2012 een pan-Europees kader voor elektronische authenticatie voor te stellen waarmee het mogelijk wordt persoonlijke kenmerken (met name leeftijd) te gebruiken voor elektronische authenticatie, zodat de leeftijdsbepalingen van de voorgestelde verordening inzake gegevensbescherming worden nageleefd;

⁴³

Maatregelen met betrekking tot de privacy en gegevensbescherming moeten in overeenstemming zijn met de Europese wetgeving ter zake, met inbegrip van de resultaten van de herziening van de lopende herziening van de huidige richtlijn gegevensbescherming. Richtlijn 95/46/EG van het Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens; de Commissie heeft een voorstel ingediend voor een richtlijn van het Europees Parlement en betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (COM(2012) 11 definitief).

- gaat O&O steunen met het oog op de ontwikkeling en inwerkingstelling van technische middelen voor elektronische identificatie en authenticatie in de desbetreffende Europese diensten.

De **lidstaten** worden verzocht

- in eigen land de desbetreffende EU-wetgeving uit te voeren;
- de bedrijfssector aan te moedigen over te gaan tot zelfregulering en toe te zien op de tenuitvoerlegging hiervan op nationaal niveau;
- steun te verlenen voor bewustmakingsactiviteiten op nationaal niveau.

2.3.2. *Uitbreiding van de mogelijkheden voor ouderlijk toezicht*

80% van de ouders is van mening dat een betere beschikbaarheid en inzet van instrumenten om ouderlijk toezicht uit te oefenen zou bijdragen aan een veiliger en doeltreffender gebruik van het internet door hun kinderen⁴⁴. Gemiddeld blokkeert of filtert echter slechts 28% van de ouders in Europa websites die door hun kinderen worden bezocht⁴⁵. Zonder te tornen aan het recht op vrije meningsuiting is ouderlijk toezicht een aanvullende maatregel om jonge kinderen tegen schadelijke online-inhoud af te schermen omdat op die manier inhoud kan worden gefilterd en toezicht op onlineactiviteiten mogelijk wordt. Instrumenten voor ouders om toezicht te houden moeten in verschillende talen beschikbaar worden gesteld en op grotere schaal worden gebruikt zodat ouders met kennis van zaken kunnen besluiten deze instrumenten al dan niet te gebruiken.

Het **bedrijfsleven** moet

- ervoor zorgen dat iedereen in Europa kan beschikken over eenvoudig te configureren, gebruiksvriendelijke en toegankelijke instrumenten voor ouderlijk toezicht op alle in Europa beschikbare internetapparatuur. De instrumenten moeten geschikt zijn voor elk type apparaat en voor alle soorten inhoud, met inbegrip van door gebruikers gegenereerde inhoud. Ze moeten in overeenstemming zijn met de beste praktijken wat verantwoordbare controle en transparantie betreft. Het gebruik van deze instrumenten moet worden aangemoedigd zodat zij een zo ruim mogelijke bekendheid en verspreiding krijgen.

De **Commissie** gaat

- steun verlenen voor het benchmarken en het testen van instrumenten voor ouderlijk toezicht en van de nodige ondersteunende diensten waarmee de weerbaarheid van ouders en kinderen wordt verhoogd;
- steun verlenen voor O&O met betrekking tot een zodanige vormgeving van systemen voor leeftijdsclassificatie en inhoudsbeoordeling dat deze interpreteerbaar zijn voor effectieve instrumenten voor ouderlijk toezicht die met meerdere talen moeten omgaan;
- wetgeving overwegen wanneer zelfregulering geen resultaat oplevert.

De **lidstaten** worden verzocht

- de desbetreffende inspanningen van het bedrijfsleven te ondersteunen en de invoering daarvan voor op hun grondgebied verkochte apparaten te volgen;
- instrumenten voor ouderlijk toezicht te testen en te certificeren;
- de beschikbaarheid van dergelijke instrumenten te bevorderen.

⁴⁴ Zie voetnoot 5.

⁴⁵ Zie voetnoot 6.

2.3.3. Ruimer gebruik van systemen voor leeftijdsclassificatie en inhoudsbeoordeling

Kinderen kunnen online ondermeer geconfronteerd worden met ongepaste inhoud (zoals pornografie of geweld). Er wordt gestreefd naar een algemeen toepasselijke, transparante en consistente aanpak van de leeftijds- en inhoudsclassificatie voor de hele EU voor uiteenlopende inhoud/diensten (met inbegrip van online spelletjes, apps en educatieve en andere culturele inhoud) en er wordt gezocht naar innovatieve oplossingen (bijv. classificatie door gebruikers of automatische classificatie). Het systeem moet ouders begrijpelijke leeftijdscategorieën bieden, rekening houdend met het feit dat bepaalde inhoud naargelang van het land in een andere leeftijdscategorie kan worden geclassificeerd. Deze aanpak moet consistent worden gevolgd in alle sectoren zodat een einde komt aan de discrepante tenuitvoerlegging van de huidige systemen in de verschillende media, hetgeen de concurrentie op de markt ten goede komt.

De **bedrijfssector** moet

- voortbouwend op het succes van bestaande initiatieven zoals PEGI, een EU-concept formuleren voor leeftijdsclassificatie en inhoudsbeoordeling dat voor alle hierboven beschreven diensten geldt;
- onderzoeken hoe deze systemen geïnterpreteerd kunnen worden door instrumenten voor ouderlijk toezicht.

De **Commissie** zal steun verlenen voor

- zelfregulering op dit gebied maar zal zich ook buigen over eventuele wetgeving, mocht zelfregulering door de bedrijfssector geen resultaat opleveren;
- de invoering van interoperabele platforms (met ingang van 2014) om aan de leeftijd aangepaste diensten aan te bieden.

De **lidstaten** worden verzocht

- samen te werken in overeenstemming met hun eigen regelgeving op dit gebied en de belanghebbenden op nationaal niveau aan te moedigen bij te dragen aan de definitie en tenuitvoerlegging van EU-systemen voor leeftijdsclassificatie en inhoudsbeoordeling;
- steun te verlenen aan het proces voor de behandeling van klachten dat noodzakelijk is voor de goede werking van dergelijke systemen.

2.3.4. Onlinereclame en buitensporige uitgaven

Kinderen, met name van jongere leeftijd, hebben nog niet het vermogen ontwikkeld om kritisch om te gaan met reclameboodschappen. In virtuele werelden kunnen kinderen virtuele goederen vaak betalen via hun gsm, door te bellen of te teksten zonder dat toestemming van de ouders vooraf nodig is⁴⁶. Kinderen kunnen ook toegang zoeken tot online gokspelen of websites met kansspelen. Ze kunnen ringtones voor hun gsm's downloaden of per ongeluk met hun gsm op het internet belanden. Dit kan voor zeer hoge kosten zorgen.

Het is de bedoeling dat normen voor reclame op websites voor kinderen een niveau van bescherming zullen bieden dat vergelijkbaar is met dat voor reclame in de audiovisuele sector⁴⁷, en dat zo wordt voorkomen dat onlinereclame voor kinderen wordt gecreëerd op

⁴⁶ De Nederlandse stichting Mijn kind online bracht in 2011 haar verslag "Pas op je Portemonnee" uit waarin wordt gewezen op het stijgende aantal klachten over de bedragen die kinderen uitgeven in virtuele werelden. In het verslag van het VK "Briefing on the internet, e-commerce, children and young people" wordt een overzicht gegeven van vraagstukken die verband houden met kinderen en elektronische handel.

⁴⁷ Zoals vermeld in de AVMS.

basis van hun surfpatroon en kan worden vermeden dat het uitgeefgedrag van kinderen online of op de mobiele telefoon onvoorziene hoge kosten met zich brengt.

De bedrijfssector moet de vigerende wetgeving in acht nemen⁴⁸, met name wat betreft onlineprofielen en reclame op basis van surfgedrag (behavioural advertising). De sector moet

- transparante, duidelijke en aan de leeftijd aangepaste informatie verstrekken over de kosten van online verkrijgbare diensten. Standaardinstellingen die de toegang van kinderen tot betaaldiensten waarvoor extra kosten worden aangerekend, vergemakkelijken, moeten worden vermeden;
- vermijden dat kinderen rechtstreeks worden benaderd en worden aangemoedigd virtuele goederen of krediet te kopen met hun gsm of op een andere wijze zonder dat hiervoor voorafgaande toestemming van de ouders nodig is. Vooraf gegeven contextuele waarschuwingen over extra kosten moeten worden overwogen om kinderen en ouders te responsabiliseren;
- voortbouwen op zelfreguleringsnormen zoals de normen die gedefinieerd zijn door de European Advertising Standards Alliance voor reclame op basis van surfgedrag⁴⁹ en proactief maatregelen nemen om te voorkomen dat kinderen worden blootgesteld aan ongepaste reclame in welke vorm dan ook van onlinemedia;
- maatregelen vaststellen om te verhinderen dat kinderen online toegang krijgen tot goksites.

De **Commissie** zal

- de handhaving van bestaande EU-voorschriften verscherpen en verdere zelfregulering bevorderen om kinderen beter te beschermen tegen ongepaste reclame en buitensporige uitgaven;
- nagaan wat de mogelijkheden van verdere wetgeving zijn, mocht zelfregulering geen resultaten opleveren;
- in de komende consumentenagenda dieper ingaan op de ruimere problematiek van kinderen als consumenten;
- in een in 2012 uit te brengen mededeling over online gokken in de interne markt onderzoeken hoe minderjarigen beter kunnen worden beschermd.

De **lidstaten** worden verzocht

- te zorgen voor naleving van de desbetreffende wetgeving door bedrijven die op nationaal niveau actief zijn;
- steun te verlenen aan de bedrijfssector bij het ontwikkelen van gedragscodes met betrekking tot ongepaste onlinereclame en toe te zien op de toepassing van deze codes op nationaal niveau.

2.4. Bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen

Het internet wordt steeds meer gebruikt voor de verspreiding van beelden van seksueel misbruik van kinderen. Een aantal problemen moeten worden opgelost: de slachtoffers moeten worden geïdentificeerd, gered en ondersteund, stappen moeten worden ondernomen tegen de daders en verdere verspreiding van beelden moet worden tegengegaan door het opsporen van beelden van seksueel misbruik van kinderen op het internet, het verwijderen ervan alsook het tegengaan van nieuwe uploads.

⁴⁸ Met inbegrip van de richtlijnen inzake gegevensbescherming en e-Privacy die momenteel van kracht zijn. Reclame en handelspraktijken met kinderen als doelgroep moeten zich houden aan Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake oneerlijke handelspraktijken.

⁴⁹ <http://www.easa-alliance.org/page.aspx/386>

2.4.1. *Snellere en systematische opsporing van materiaal van seksueel misbruik van kinderen dat via diverse onlinekanalen wordt verspreid, melding en verwijdering van dit materiaal*

De huidige meldpunten (hulplijnen) waar burgers illegale inhoud kunnen melden, moeten meer zichtbaarheid krijgen en moeten worden gekoppeld aan eventuele toekomstige EU-mechanismen voor melding van cybercriminaliteit. De systematische opsporing, verwijdering en preventie van het opnieuw uploaden van beelden van seksueel misbruik van kinderen moet worden verbeterd.

De betrokken maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de nieuwe richtlijn ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie⁵⁰, alsmede met de geldende wetgeving inzake gegevensbescherming⁵¹ en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

De **Commissie** gaat

- de samenwerking tussen de bedrijfssector, de rechthandhavingsinstanties en hulplijnen ondersteunen om de procedure te verbeteren en het verwijderen van beelden van seksueel misbruik van kinderen te versnellen. Zij zal het gemeenschappelijk gebruik van instrumenten en middelen coördineren en het INHOPE-netwerk van hulplijnen blijven ondersteunen zodat het publiek illegale inhoud gemakkelijker kan melden en ook passende maatregelen kunnen worden genomen om de termijnen voor de verwijdering van dergelijke inhoud nog verder in te korten, en zal onderzoeken op welke wijze de zichtbaarheid van deze initiatieven kan worden verbeterd;
- steun verlenen voor O&O naar innovatieve technische oplossingen voor politieonderzoek, en voor de invoering daarvan, om met name te komen tot een meer doeltreffende identificatie en matching van materiaal van seksueel misbruik van kinderen dat via diverse kanalen op het internet wordt verspreid, alsmede voor verwijdering en voorkoming van nieuwe uploads van dergelijke beelden;
- steun verlenen voor de opleiding van rechtshandhavingambtenaren;
- een horizontaal initiatief nemen met betrekking tot meldings- en actieprocedures. Dit zal met name gericht zijn op specifieke obstakels die doelmatige mechanismen voor melding en verwijdering van alle categorieën van illegale inhoud, met inbegrip van beelden van seksueel misbruik van kinderen, in de weg staan⁵².

De **lidstaten** moeten

- meer middelen beschikbaar stellen voor rechthandhavingsinstanties in de strijd tegen online gebracht misbruikmateriaal;
- overeenkomstig de richtlijn ter bestrijding van seksueel misbruik van kinderen ervoor zorgen dat speurders beschikken over doelmatige onderzoeksinstrumenten voor een betere identificatie van kinderslachtoffers, waarbij moet worden

⁵⁰ In Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie worden kinderpornografie, het benaderen van kinderen voor seksuele doeleinden, het gebruik van een webcam of het bekijken van kinderpornografie op het web zonder het downloaden van files strafbaar gesteld.

⁵¹ Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("Richtlijn inzake elektronische handel") verschaft de basis voor de procedures voor kennisgeving en verwijdering.

⁵² Aangekondigd in de mededeling inzake een coherent kader voor een groter vertrouwen in de digitale eengemaakte markt voor elektronische handel en onlinediensten (COM(2011) 942).

- gewaarborgd dat er daadwerkelijke garanties bestaan voor democratische verantwoording bij het gebruik van dergelijke instrumenten;
- op nationaal niveau de werking en de zichtbaarheid van hulplijnen voor het melden van illegale online-inhoud steunen;
- zorgen voor een betere samenwerking tussen hulplijnen en de bedrijfssector bij het verwijderen van misbruikmateriaal.

De bedrijfssector

- wordt ertoe aangezet maatregelen en ook proactieve maatregelen te nemen om materiaal met seksueel misbruik van kinderen van het internet te verwijderen;
- moet de samenwerking tussen rechtshandavingsinstanties en hulplijnen versterken om de procedures voor melding en verwijdering aan te scherpen en benchmarks te bepalen;
- wordt aangemoedigd instrumenten te ontwikkelen en te gebruiken om de identificatie van beelden van seksueel misbruik van kinderen effectiever te doen verlopen en om de procedures voor melding en verwijdering te verbeteren alsmede om nieuwe uploads van beelden te voorkomen.

2.4.2. Samenwerking met internationale partners om de strijd aan te binden tegen seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen

Het internet kent geen grenzen en internationale samenwerking is dan ook absoluut noodzakelijk. Een globale aanpak is nodig om problemen op een meer gecoördineerde en duurzame wijze te kunnen oplossen. Materiaal van kindermisbruik kan bijvoorbeeld in één land worden opgemerkt en gemeld terwijl de hosting ervan in een ander land en het uploaden van het materiaal in een derde land plaatsvindt: meer dan de helft van het materiaal dat in 2011 bij de Internet Watch Foundation werd gemeld, bleek afkomstig uit landen buiten Europa⁵³. In ditzelfde verslag werd opgemerkt dat de distributiemethode en de manier waarop toegang tot het materiaal wordt gezocht als gevolg van technologische ontwikkelingen voortdurend verandert: hierdoor zijn hulplijnen gedwongen hun strategieën en instrumenten voortdurend aan te passen zodat zij het materiaal van kindermisbruik het fenomeen gezamenlijk kunnen opsporen en bestrijden in een veranderende onlinecontext.

De Commissie gaat

- het INHOPE-netwerk van hulplijnen aanmoedigen om, naast de huidige leden als Rusland, Japan, de VS, Zuid-Afrika, Australië of Zuid-Korea wereldwijd meer leden te werven;
- steun verlenen voor de tenuitvoerlegging van het Verdrag van de Raad van Europa inzake cybercriminaliteit en de invoering van de beginselen bevorderen door middel van technische en juridische beschermingsmaatregelen;
- samenwerken met internationale partners in fora zoals de EU/VS-werkgroep voor cyberveiligheid en cybercriminaliteit, die daaromtrent gemeenschappelijke prioriteiten heeft vastgesteld, onder meer om kinderporno van het internet te verwijderen en de weerbaarheid van kinderen online te versterken;
- meewerken aan de organisatie van een EU-VS-conferentie in het najaar van 2012;
- trachten andere regio's in de wereld te betrekken bij deze inspanningen en wereldwijde samenwerking te steunen.

De lidstaten worden verzocht

- steun te verlenen aan de Commissie om samenwerking met internationale partners te bevorderen.

⁵³

Internet Watch Foundation (de hulplijn in het VK): Annual and Charity Report 2011.

De **bedrijfssector** wordt verzocht

- dienaangaande beste praktijken uit te wisselen en samen te werken met partners over de hele wereld.

3. CONCLUSIES

Hoewel het internet, de apparaten die daartoe toegang bieden en de momenteel beschikbare diensten niet specifiek zijn ontworpen voor gebruik door kinderen, blijkt uit onderzoek dat juist deze groep intensief gebruik maakt van het internet. Kinderen vormen dan ook een specifieke groep die aandacht verdient: de wijze waarop kinderen zich nu online gedragen, helpt ons de digitale wereld van morgen gestalte te geven. Gezamenlijk Europese inspanningen op dit gebied bevorderen niet alleen de ontwikkeling van interoperabele en duurzame infrastructuren die een beter internet voor kinderen mogelijk maken, maar zorgen ook voor groei en innovatie. Door de versterking van hun weerbaarheid en een verbetering van hun digitale vaardigheden en mediageletterdheid zullen kunnen betere vooruitzichten op de arbeidsmarkt krijgen en zelfbewuste digitale burgers kunnen worden. Stimulansen geven aan het potentieel van interactieve inhoud voor kinderen kan bijdragen tot een vitale Europese digitale interne markt. Aanhoudende doelbewuste zelfregulering van de bedrijfssector op het gebied van bescherming en responsabilisering van jongeren, met passende benchmarks en onafhankelijke toezichtregelingen, is nodig om het vertrouwen in een duurzaam en een verantwoordelijk bestuursmodel op te bouwen. Meer nog dan eventuele regelgevingsinitiatieven kan dit zorgen voor meer flexibele oplossingen die op hun tijd komen en op de markt afgestemd zijn. Tegelijkertijd blijft de Commissie zich ervoor inzetten om thema's als onlineveiligheid van kinderen op evenementen als het Internet Governance Forum bovenaan de agenda te plaatsen en om beste praktijken uit te wisselen met andere internationale organisaties die op dit gebied actief zijn. Zij zal EU-gefinancierde projecten blijven aanmoedigen tot samenwerking met internationale partners en medewerking blijven verlenen aan de organisatie van de internationale conferentie van het Forum voor een veiliger internet, waar belanghebbenden uit de hele wereld sinds 2004 bijeenkomen om de onlineveiligheid van kinderen te bespreken.

De autoriteiten van de lidstaten, de bedrijfssector en andere belanghebbenden worden verzocht de voorgestelde strategie te bekrachtigen en maatregelen te nemen om te komen tot een succesvolle tenuitvoerlegging door samen te werken met alle andere belanghebbende groepen.

De Commissie zal in heel Europa benchmarking invoeren voor het beleid en de maatregelen op het gebied van onlineveiligheid van kinderen en zij zal hierbij nagaan welke middelen worden aangewend en hoe deze moeten worden verdeeld tussen de Commissie, de lidstaten de privé- en de non-profitsector. Verder zal zij de toepassing van de bestaande door de bedrijfssector ondertekende zelfreguleringsovereenkomsten nauwgezet volgen.

Overzicht van de maatregelen

Maatregel	Voornaamste actoren	Tijdschema
Pijler 1 — Online-inhoud van hoge kwaliteit voor kinderen en jongeren		
Productie van creatieve en educatieve online-inhoud voor kinderen bevorderen	Commissie, met steun van de lidstaten en de bedrijfssector	Voortdurend van 2012

Positieve online-ervaringen voor jonge kinderen bevorderen	Commissie, met steun van de lidstaten en de bedrijfssector	Voortdurend van 2012
--	--	----------------------

Pijler 2 — Meer sensibilisering en responsabilisering

Digitale en mediageletterdheid en onderricht van onlineveiligheid op school	Lidstaten met steun van de Commissie en de bedrijfssector	Tegen 2013
Meer bewustmakingsactiviteiten en participatie van jongeren	Commissie, met steun van de lidstaten en de bedrijfssector	Voortdurend van 2012
Simpele en degelijke verslagleggingsinstrumenten voor gebruikers	Bedrijfssector, met steun van de Commissie en de lidstaten	Eerste resultaten tegen eind 2012. Volledige tenuitvoerlegging binnen 18 maanden

Pijler 3 — Een veilige online-omgeving voor kinderen creëren

Aan de leeftijd aangepaste privacyinstellingen	Bedrijfssector, met steun van de Commissie en de lidstaten	Eerste resultaten tegen eind 2012. Volledige tenuitvoerlegging binnen 18 maanden
Bredere beschikbaarheid en gebruik van instrumenten voor ouderlijk toezicht	Bedrijfssector, met steun van de Commissie en de lidstaten	Eerste resultaten tegen eind 2012. Volledige tenuitvoerlegging binnen 18 maanden
Breder gebruik van leeftijdsclassificatie en inhoudsbeoordeling	Bedrijfssector, met steun van de Commissie en de lidstaten	Eerste resultaten tegen eind 2012. volledig uitgewerkte voorstellen binnen 18 maanden
Onlinereclame en buitensporige uitgaven	Bedrijfssector, met steun van de Commissie en de lidstaten	Voortdurend van 2012

Pijler 4 — 2.4. Bestrijding van seksueel misbruik van kinderen en seksuele uitbuiting van kinderen

Snellere en systematische opsporing van kindermisbruikmateriaal dat via verschillende onlinekanalen wordt verspreid, en verwijdering van dit materiaal	Commissie, met steun van de lidstaten en de bedrijfssector	Voortdurend van 2012 met de eerste resultaten tegen eind 2012
Samenwerken met internationale partners	Commissie, met	Voortdurend van 2012,

in de strijd tegen seksueel misbruik van steun van de
kinderen en seksuele uitbuiting van lidstaten en de
kinderen bedrijfssector